

การควบคุมเชิงท่านายแบบจำลองพร้อมตัวควบคุมแบบปรับตัวชนิดหลายแบบจำลอง
สำหรับกระบวนการควบคุมระดับของเหลวผ่านทางระบบควบคุมแบบกระจายตัว

นายศิริพงษ์ เพิ่มพรครี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า
คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**MODEL PREDICTIVE CONTROL WITH MULTIPLE MODEL ADAPTIVE CONTROLLER
FOR LIQUID LEVEL CONTROL PROCESS VIA DISTRIBUTED CONTROL SYSTEM**

Mr. Siripong Permpornsri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Engineering Program in Electrical Engineering
Department of Electrical Engineering
Faculty of Engineering
Chulalongkorn University
Academic Year 2007
Copyright of Chulalongkorn University

501849

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การควบคุมเชิงทำนายแบบจำลองพร้อมตัวควบคุมแบบปรับตัวชนิดหลายแบบ
จำลอง สำหรับกระบวนการควบคุมระดับของเหลาผ่านทางระบบควบคุมแบบ
กระจายตัว

โดย

นายศิริพงษ์ เพิ่มพรศรี

สาขาวิชา

วิศวกรรมไฟฟ้า

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานพ วงศ์สายสุวรรณ

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

๒๐๑๒

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญสม เลิศหรรษ์วงศ์)

คณบดี คณะวิศวกรรมศาสตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

๒๐๑๒ ๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖

(รองศาสตราจารย์ ดร.เดวิด บรรจิดพงษ์ชัย)

ประธานกรรมการ

๒๐๑๒ ๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานพ วงศ์สายสุวรรณ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

๒๐๑๒ ๖๖๖๖๖๖๖๖๖๖

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระยศ แสนไภษฐ์)

กรรมการ

ศิริพงษ์ เพิ่มพรศรี: การควบคุมเชิงทำนายแบบจำลองพร้อมตัวควบคุมแบบปรับตัวชนิดหลายแบบจำลอง สำหรับกระบวนการควบคุมระดับของเหลวผ่านทางระบบควบคุมแบบกระจายตัว (MODEL PREDICTIVE CONTROL WITH MULTIPLE MODEL ADAPTIVE CONTROLLER FOR LIQUID LEVEL CONTROL PROCESS VIA DISTRIBUTED CONTROL SYSTEM), อ.ที่ปรึกษา: ผศ.ดร. มนพ วงศ์สายสุวรรณ, 75 หน้า.

ระบบการควบคุมแบบกระจายตัวนับได้ว่ามีบทบาทอย่างมากต่อภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญในปัจจุบัน เช่น โรงกลั่นน้ำมัน อุตสาหกรรมปิโตรเคมีต่างๆ รวมทั้งโรงไฟฟ้า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้นำเสนอการประยุกต์ใช้ตัวควบคุมเชิงทำนายแบบจำลองพร้อมตัวควบคุมแบบปรับตัวชนิดหลายแบบจำลอง และเปรียบเทียบกับการควบคุมเชิงทำนายแบบจำลองผ่านทางระบบกระบวนการควบคุมแบบกระจายตัว เพื่อควบคุมกระบวนการควบคุมระดับของเหลว เราได้ศึกษาพฤติกรรมของกระบวนการควบคุมระดับของเหลว ซึ่งกระบวนการมีการกระทำระหว่างคู่ผู้ตอบ และความไม่เป็นเชิงเส้นเมื่อเปลี่ยนแปลงจุดทำงาน ขณะเดียวกันเรายังคงรักษารูปแบบจำลองเพื่อใช้ในการออกแบบตัวควบคุม ส่วนการออกแบบตัวควบคุมเราอธิบายถึงการควบคุมเชิงทำนายแบบจำลอง การควบคุมเชิงทำนายแบบจำลองพร้อมกับตัวควบคุมแบบปรับตัวชนิดหลายแบบจำลอง และทฤษฎีการปรับตั้งค่าพารามิเตอร์ สำหรับการควบคุมเชิงทำนายแบบจำลอง จุดประสงค์เพื่อขยายขอบเขตการทำงานของตัวควบคุม การทดสอบแบ่งออกเป็นการจำลองกระบวนการคอมพิวเตอร์ และการควบคุมกระบวนการจริงผ่านทางระบบควบคุมแบบกระจายตัว ผลลัพธ์ทั้งสองสอดคล้องกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การควบคุมเชิงทำนายแบบจำลองพร้อมตัวควบคุมแบบปรับตัวชนิดหลายแบบจำลอง สามารถรองรับขอบเขตการทำงานได้กว้างกว่า และให้ผลตอบที่ดีกว่าในแง่ของการติดตามสัญญาณอ้างอิง และค่าฟุ่งเกิน เมื่อเปรียบเทียบกับการควบคุมเชิงทำนายแบบจำลองตัวเดียว

ภาควิชา วิศวกรรมไฟฟ้า
สาขาวิชา วิศวกรรมไฟฟ้า
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิสิต ๘๓๖๔๖ เก่งพงษ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ว.ส. บรรจุาด្ឋារ៉ុន

##4970601621: MAJOR ELECTRICAL ENGINEERING

KEY WORD: DISTRIBUTED CONTROL SYSTEM / MODEL PREDICTIVE CONTROL / MODEL PREDICTIVE CONTROL WITH MULTIPLE MODEL ADAPTIVE CONTROLLER / INTERACTION EFFECT / MULTI-INPUTS MULTI-OUTPUTS

SIRIPONG PERMPORNSRI: MODEL PREDICTIVE CONTROL WITH MULTIPLE MODEL ADAPTIVE CONTROLLER FOR LIQUID LEVEL CONTROL PROCESS VIA DISTRIBUTED CONTROL SYSTEM, THESIS ADVISOR: MANOP WONGSAISUWAN, Ph.D., 75 pp.

Distributed control system (DCS) have featured in the interested industry such as oil refinery, petrochemical industry and power plant. This thesis presents the applications of model predictive control (MPC) with multiple model adaptive control (MMAC). Then, we compare the results with the original model predictive control technique via distributed control system. To control the level control process, we consider the behavior of the liquid level control process then we found the interaction problem and the systems have nonlinearity when the setpoint changed. we analysis the models of the liquid level control process, so we use the model to design both of controllers. In the designing parts, we explain model predictive controller, model predictive control with multiple model adaptive controller and parameters tuning theory for model predictive control. Our objective are the extensive range of operating point. For experiments, we consider two cases. Therefore, the first case is the simulations by MATLAB programming and the second is the controlling for actual plant process via distributed control system. The results from both controllers are the same and illustrate the model predictive control with multiple model adaptive controller gives better performance, such as command tracking and overshoot, than the model predictive controller.

Department Electrical Engineering
Field of study Electrical Engineering
Academic year 2007

Student's signature Siripong Permpornsri
Advisor's signature Manop Wongsaisuwan

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความช่วยเหลือของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนัส วงศ์สายสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้สละเวลาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ที่ทำให้นิสิต มีแนวความคิด การแก้ปัญหาต่างๆ สำหรับการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการให้คำแนะนำในเรื่องอื่นๆ ผู้วิจัยจึงขอรับทราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี่

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เดวิด บรรเจิดพงศ์ชัย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พีระยศ แวนโภชน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลา ตรวจสอบและให้คำแนะนำเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ในสาขาวะบบควบคุม ภาควิชาศึกษาฯ ไฟฟ้า ที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้พื้นฐานในวิชาทางระบบควบคุม อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์นี้

ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนจาก บิดา-มารดา ที่ให้กำเนิด สั่งสอนอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ความห่วงใย และกำลังใจอันมีค่า ยิ่งแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณนายฐานะปนา (พี่เออด), นายวัฒน์ (พี่ชัน) สำหรับคำแนะนำและการช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้งาน EXCEL

ขอขอบคุณนายวรวพล (พี่เอ็ด), นายปรเมษ (บอล) สำหรับคำปรึกษาและพูดคุยเกี่ยวกับภารกิจทางคณิตศาสตร์ ควบคุมบนระบบควบคุมแบบกระจายตัว

ขอขอบคุณนายจิตติชัย (จีป) สำหรับการเป็นที่ปรึกษาและคำแนะนำเกี่ยวกับทฤษฎีทางคณิตศาสตร์

ขอขอบคุณนายวราฤต (พี่เต้), นายวุฒินันท์ (พี่โน๊ต), นายศิริชัย (พี่อีม), นายธนาดิษฐ์ (หยง), นางสาวกรกนก (ออย), นายธีรพงษ์ (พี่หาญ) และเพื่อนๆ ในห้องปฏิบัติการวิจัยระบบควบคุม ภาควิชาศึกษาฯ ไฟฟ้า ที่ได้ให้กำลังใจและคำปรึกษา จนผู้วิจัยได้ทำวิทยานิพนธ์นี้ได้สำเร็จสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณห้องปฏิบัติการวิจัยระบบควบคุม ภาควิชาศึกษาฯ ไฟฟ้า คณิตศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับทรัพยากรต่างๆ ในการศึกษา ด้านค่าว่าและวิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๕
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
สารบัญ.....	๙
สารบัญตาราง.....	๑๘
สารบัญภาพ.....	๗๙
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 งานวิจัยที่ผ่านมา	2
1.3 วัตถุประสงค์	3
1.4 ขอบเขตของวิทยานิพนธ์	4
1.5 ขั้นตอนในการดำเนินงาน	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.7 โครงสร้างของวิทยานิพนธ์	5
2 การระบุเอกสารซึ่งกระบวนการควบคุมระดับของเหลว	6
2.1 การวิเคราะห์ผลตอบสนองสภาวะชั่วครู่	8
2.2 แบบจำลองพลวัตของการควบคุมระดับของเหลว	10
2.3 สิ้นปี	15
3 การควบคุมเชิงท่านายแบบจำลอง.....	19
3.1 การควบคุมเชิงท่านายแบบจำลอง	19
3.2 การควบคุมเชิงท่านายแบบจำลองพร้อมตัวควบคุมแบบปรับตัวชนิดหลายแบบจำลอง	27
3.3 กลยุทธ์การปรับตั้งพารามิเตอร์สำหรับตัวควบคุมเชิงท่านายแบบจำลอง	31
3.4 สิ้นปี	33
4 การควบคุมกระบวนการควบคุมระดับของเหลว.....	34
4.1 การจำลองกระบวนการควบคุมระดับของเหลวผ่านทางคอมพิวเตอร์	34
4.2 การควบคุมกระบวนการควบคุมระดับของเหลวผ่านทางระบบควบคุมแบบกระจายตัว	40
4.3 สิ้นปี	41

บทที่	หน้า
๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๕๑
๕.๑ บทสรุป	๕๑
๕.๒ ข้อเสนอแนะในงานวิจัยนี้	๕๒
รายการอ้างอิง	๕๓
ภาคผนวก	๕๕
ภาคผนวก ก การควบคุมแบบกระจายตัว	๕๖
ก.๑ ส่วนประการของการควบคุมแบบกระจายตัว	๕๗
ก.๑.๑ สถานีควบคุมเขตข้อมูล	๕๗
ก.๑.๒ สถานีเชื่อมต่อส่วนบุคคล	๕๗
ก.๑.๓ Ethernet	๕๙
ก.๑.๔ V-net	๕๙
ก.๒ อุปกรณ์ fieldbus	๖๐
ภาคผนวก ข การปรับตั้งค่าพารามิเตอร์บนระบบควบคุมแบบกระจายตัว	๖๒
ภาคผนวก ค การปรับตั้งค่าความแม่นยำสำหรับระบบควบคุมแบบกระจายตัว	๖๔
ภาคผนวก ง การทดสอบตัวควบคุมผ่านทางการควบคุมแบบกระจายตัว	๗๐
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	๗๕

สารบัญตาราง

หน้า

1.1	ผลิตภัณฑ์จากบริษัทต่างๆ ภายใต้เทคนิคการความคุ้มเชิงทำนายแบบจำลองชนิดเชิงเส้น	2
1.2	ผลิตภัณฑ์จากบริษัทต่างๆ ภายใต้เทคนิคการความคุ้มเชิงทำนายแบบจำลองชนิดไม่เชิงเส้น	3
2.1	ค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลองอันดับหนึ่งรวมการประวิงเวลาเมื่อแปรผันตำแหน่งควบคุมวาร์ล์ตัวที่หนึ่ง	10
2.2	ค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลองอันดับหนึ่งรวมการประวิงเวลาเมื่อแปรผันตำแหน่งควบคุมวาร์ล์ตัวที่สอง	11
2.3	จุดทำงานของแบบจำลองกระบวนการควบคุมระดับของเหลว	15
3.1	ค่าพารามิเตอร์ที่คำนวณได้จากการกลยุทธ์การปรับตั้งสำหรับการควบคุมเชิงทำนายแบบจำลอง	31
3.2	ค่าพารามิเตอร์ที่คำนวณได้จากการกลยุทธ์การปรับตั้งสำหรับการควบคุมเชิงทำนายแบบจำลองพร้อมการควบคุมแบบปรับตัวชนิดหลาຍแบบจำลอง	32
4.1	ค่าพารามิเตอร์แสดงสมรรถนะการควบคุมสำหรับการจำลองระบบควบคุมบนคอมพิวเตอร์	39
4.2	ค่าพารามิเตอร์สำหรับการควบคุมเชิงทำนายแบบจำลองพร้อมการควบคุมแบบปรับตัวชนิดหลาຍแบบจำลองผ่านทางระบบควบคุมแบบกระจายตัว	41
4.3	ค่าพารามิเตอร์แสดงสมรรถนะการควบคุมเมื่อสัญญาณอ้างอิงของระดับในถังที่หนึ่งเปลี่ยนแปลงผ่านทางระบบควบคุมแบบกระจายตัว	50
4.4	ค่าพารามิเตอร์แสดงสมรรถนะการควบคุมเมื่อสัญญาณอ้างอิงของระดับในถังที่สองเปลี่ยนแปลงผ่านทางระบบควบคุมแบบกระจายตัว	50
ข.1	ค่าพารามิเตอร์ T_{rs} ที่ใช้ในการคำนวณแบบจำลองจากระบบเวลาต่อเนื่องไปยังระบบกินทนน้ำ	62

สารบัญภาพ

หน้า

2.1 การภาพของกระบวนการควบคุมระดับของเหลวของห้องปฏิบัติการวิจัยระบบควบคุม	6
2.2 โครงสร้างของกระบวนการควบคุมระดับของเหลวสองสัญญาณเข้า สองสัญญาณออก	7
2.3 โครงสร้างระบบควบคุมแบบกระจายตัว	8
2.4 ผลตอบสนองขั้นบันไดของแบบจำลองอันดับหนึ่งที่มีการประวิงเวลา	9
2.5 เปรียบเทียบผลตอบจริง และผลตอบที่ได้จากแบบจำลองเมื่อปรับสัญญาณตำแหน่งวาร์ล์ว ควบคุมตัวที่หนึ่งตามกรณี จุดทำงานที่ระดับต่ำ	16
2.6 เปรียบเทียบผลตอบจริง และผลตอบที่ได้จากแบบจำลองเมื่อปรับสัญญาณตำแหน่งวาร์ล์ว ควบคุมตัวที่สองตามกรณี จุดทำงานที่ระดับต่ำ	16
2.7 เปรียบเทียบผลตอบจริง และผลตอบที่ได้จากแบบจำลองเมื่อปรับสัญญาณตำแหน่งวาร์ล์ว ควบคุมตัวที่หนึ่งตามกรณี จุดทำงานที่ระดับกลาง	17
2.8 เปรียบเทียบผลตอบจริง และผลตอบที่ได้จากแบบจำลองเมื่อปรับสัญญาณตำแหน่งวาร์ล์ว ควบคุมตัวที่สองตามกรณี จุดทำงานที่ระดับกลาง	17
2.9 เปรียบเทียบผลตอบจริง และผลตอบที่ได้จากแบบจำลองเมื่อปรับสัญญาณตำแหน่งวาร์ล์ว ควบคุมตัวที่หนึ่งตามกรณี จุดทำงานที่ระดับสูง	18
2.10 เปรียบเทียบผลตอบจริง และผลตอบที่ได้จากแบบจำลองเมื่อปรับสัญญาณตำแหน่งวาร์ล์ว ควบคุมตัวที่สองตามกรณี จุดทำงานที่ระดับสูง	18
 3.1 กลยุทธ์การควบคุมเชิงท่านายแบบจำลอง	19
3.2 การหาค่าสัมประสิทธิ์ $g(i)$ จากผลตอบสนองขั้นบันไดหนึ่งหน่วย	20
3.3 แผนภาพการทำงานของตัวควบคุมเชิงท่านายแบบจำลอง	26
3.4 กลยุทธ์การควบคุมเชิงท่านายแบบจำลองพร้อมตัวควบคุมแบบปรับตัวชนิดหลายแบบจำลอง	28
3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างจุดทำงานในย่านต่างๆ และค่าปัจจัยถ่วงน้ำหนัก	28
3.6 แผนภาพการทำงานของตัวควบคุมเชิงท่านายแบบจำลองพร้อมตัวควบคุมแบบปรับตัวชนิด หลายแบบจำลอง	30
 4.1 ผลตอบสนองกระบวนการควบคุมของเหลวในถังที่หนึ่ง เมื่อสัญญาณอ้างอิงของระดับในถัง ที่หนึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น	35
4.2 ผลตอบสนองกระบวนการควบคุมของเหลวในถังที่สอง เมื่อสัญญาณอ้างอิงของระดับในถัง ที่หนึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น	35
4.3 สัญญาณควบคุมจากการวนการควบคุมระดับของเหลวกรณีการควบคุมเชิงท่านายแบบจำลอง พร้อมตัวควบคุมแบบปรับตัวชนิดหลายแบบจำลอง เมื่อสัญญาณอ้างอิงของระดับในถังที่ หนึ่งเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น	36

ໜໍາ

หน้า

4.19 ผลตอบสนองกระบวนการควบคุมของเหลว เมื่อสัญญาณอ้างอิงของระดับในถังที่สองเปลี่ยน แปลงเพิ่มขึ้น	47
4.20 สัญญาณควบคุมของกระบวนการควบคุมของเหลวในถังที่สอง เมื่อสัญญาณอ้างอิงของระดับ ในถังที่สองเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น	47
4.21 ผลตอบสนองกระบวนการควบคุมของเหลว เมื่อสัญญาณอ้างอิงของระดับในถังที่สองเปลี่ยน แปลงลดลง	48
4.22 สัญญาณควบคุมของกระบวนการควบคุมของเหลวในถังที่สอง เมื่อสัญญาณอ้างอิงของระดับ ในถังที่สองเปลี่ยนแปลงลดลง	48
4.23 ผลตอบสนองกระบวนการควบคุมของเหลว เมื่อสัญญาณอ้างอิงของระดับในถังที่สองเปลี่ยน แปลงลดลง	49
4.24 สัญญาณควบคุมของกระบวนการควบคุมของเหลวในถังที่สอง เมื่อสัญญาณอ้างอิงของระดับ ในถังที่สองเปลี่ยนแปลงลดลง	49
 ก.1 การควบคุมแบบกระจายตัว	56
ก.2 สถานีควบคุมเขตข้อมูลของห้องปฏิบัติการวิจัยระบบควบคุม	57
ก.3 สถานีเชื่อมต่อส่วนบุคคลทั้งสองของห้องปฏิบัติการวิจัยระบบควบคุม	58
ก.4 สถานีเชื่อมต่อส่วนบุคคลของห้องปฏิบัติการวิจัยระบบควบคุม	58
ก.5 สายเชื่อมต่อข้อมูล V-net	59
ก.6 อุปกรณ์ fieldbus ชนิดต่างๆ (ก), (ข), (ค) และ(ง) คือ อุปกรณ์ตัวควบคุม瓦ล์ว, อุปกรณ์ ตรวจอุณหภูมิ, อุปกรณ์ตรวจความดัน และอุปกรณ์ตรวจอัตราการไหลตามลำดับ .	61
ก.7 อุปกรณ์ fieldbus ของกระบวนการรวม	61
ค.1 หน้าต่างหลักของโปรแกรม PRM	64
ค.2 หน้าต่างการ update ค่าพารามิเตอร์ของโปรแกรม PRM	65
ค.3 หน้าต่างการหยุดการทำงานของอุปกรณ์ของโปรแกรม PRM	66
ค.4 หน้าต่างการปรับตั้งค่าที่ระดับ 0 ซม.ของโปรแกรม PRM	67
ค.5 หน้าต่างการปรับตั้งค่าพารามิเตอร์ที่ระดับ 100 ซม.ของโปรแกรม PRM	68
ง.1 หน้าต่างการเลือก User name	70
ง.2 หน้าต่างหลักการควบคุมกระบวนการด้วยตัวควบคุมเชิงทำนายแบบจำลอง	71
ง.3 หน้าต่างเริ่มการทำงานของตัวควบคุมกระบวนการ	72
ง.4 หน้าต่างแสดงผลตอบสนองกระบวนการ	73
ง.5 หน้าต่างการเลือกดูกราฟผลตอบสนอง	74